

שלושים השנים הראשונות

(פורסם בחגיגת השלושים של קיבוצנו)

1944

בראשית הוקצבו עשרה סרטיפיקאטים ליהדות מצרים. אריה מליץ עם עוד תשעה חלוצים נוספים יוצאים ללא כל הכנה מוקדמת להכשרה בכפר-גלעד. כך נפרצה הדרך לעליית החלוצים ממצרים לפלשתינה; עלייה לגאלית ובלתי-לגאלית: ברגל, ברכבת, מחופשים לחיילים, נשואים "לבנים", תיירים מזויפים; כל דרך היתה טובה כדי להגיע להכשרות בגבת, בדגניה ב', בחניתה, ברמת הכובש או בשפיים. אחדים עברו אפילו דרך המחנות של קפריסין.

בגרעינים השונים מתנהלים כמעט ערב-ערב דיונים סוערים על דרכנו: למושב, לפלמ"ח או להתיישבות מצרית ראשונה. לאט לאט לומדים לחיות ביחד, לעבוד ולדון...

1947

גרים שנה שלישית באוהלים, מקימים פלוגת עבודה ברעננה; נולד ילד ראשון; מתאמנים בנשק ארבעה ימים שלמים!!! שרים הרבה, רוקדים הרבה וגם רעבים לא מעט...

כל בעיות היישוב: השבת השחורה, המאורעות והרציחות, הכביש לירושלים, ההבלגה, עלייה ב', המחותרות השונות ועוד ועוד – הם חלק בלתי נפרד מחיינו. קונים סוס ראשון מכספנו!!

1948

בחמישה במאי עולים למשלט בשיירה, באוטובוסים משוריינים. כל חפצינו עמוסים על המשאית הקטנה "גונגה-דין", אשר במשך שנתיים תוביל יום-יום מים למשלט. עוברים למרחבי הנגב השומם בהחלטה נחושה להפכם לגן פורח. אך כיבוש בריר, נפילת יד-מרדכי וניצנים, היותנו היישוב הצפוני בנגב המכותר, מלחמת השחרור, חודשים רבים של חפירות ושמירות – כל אלה תופסים בינתיים כמעט את רוב השנה הראשונה.

למרות כל אלה מופיע מאזן עסקי ראשון. יש הכנסות: 6,410 ל"י. יש אפילו עודף חיובי: 536 ל"י, אשר 300 מהן יופרשו לרכישת הג'ון-דיר הראשון. והריבית... 13 ל"י!!!

האוכלוסייה: 64 חברים, 5 ילדים, 1 שונות. ס"ה: 70. עשר שנים מאוחר יותר יש פי שלושה יותר חברים: 200. והאוכלוסייה פי שישה: 417 נפש. יעברו עוד 15 שנה, עד 1973, כדי להוסיף עוד 100 חברים ולהגיע ל-300. בעת כתיבת שורות אלה, ב-1978, יש לנו 325 חברים, 234 ילדים, 66 הורים ועם ה"שונות" ס"ה 703 נפשות.

על המשלט עוד לא יושבת עיר, לעומת זאת ברור לנו והוכחנו זאת, כי קבוצה קטנה של אנשים בעלי אידיאל יכולה לעזור לשנות את ההיסטוריה ואת הגיאוגרפיה של מדינתנו.

1949

חברי התנועה הציונית בקהיר ובאלכסנדריה, הכלואים באיטור שבסיני, משוחררים וגולים. חברנו שפיטלניק ז"ל, שהיה שליח במצרים ונתפס אף הוא, חוזר ארצה עם הגרעין האחרון. בהתלהבות עיוורת ועקשנית הם מחליטים להקים יישוב נוסף בארץ, במקום להצטרף אלינו. הם אמנם יקימו את קיבוץ יגב (כפר-עזה), אך חוסר הזרמת כוח-אדם נוסף יכריע אותם וכמעט גם אותנו.

בשנה זו אין פרנסה רבה; אוספים פירות בבוסתנים זורעים פלחה ראשונה; מתחילים לבנות את הנקודה במקומה הנוכחי וקודחים את הבאר אשר מעבר לכביש הראשי.

המאזן מצביע על העדיפות המכרעת של מספר בהמות העבודה (ארבע) על המכוניות (אחת בלבד), ואפילו על הטרקטורים (שלושה). מצב זה ימשך עד ל-1955. מעניין שאפילו ב-1960 יהיו עדיין שבע בהמות לעומת ארבע מכוניות בלבד. אבל יש כבר שלושה-עשר טרקטורים.

1950

בוני הנקודה מקבצים אליהם את שרידי הכוח מן המשלט ואת עיקר הגרעין, הנמצא עדיין ברעננה. המים הראשונים של הבאר הם מליחים ומלאי חלודה, אבל מאפשרים חיים עם מים מן הברז, ולא מן הדלי. מבצבץ משק ראשוני: קצת כרמים, מספוא וגן ירק.

יש גם גנרטור, אור בחדר האוכל ולאט לאט גם בצריפים.

הגרעין הברזילאי הראשון הגיע ארצה. גם הם שרים כל הזמן, בינתיים, עדיין... כך מתחיל כל דבר כאן.

1951

יש פילוג בקיבוץ המאוחד – כרגיל אצלנו, אנו ראשונים... להתפלג. חברים רבים עוזבים לאחר ויכוח סוער, שמעטים יכולים היום להסביר, ושאר אחד אינו יכול להבינו.

אנו לומדים את התלות בחסדי שמים – שלושים שנים לימדונו, שכמות הגשם השנתית נעה בין 121 מ"מ ל-698 מ"מ.

הפלחה סיפקה לנו אז 90% מן ההכנסות לעומת 4% כיום.

הגרעין השני מברזיל עולה ארצה להשלמת קיבוץ מפלסים. עדיין אין הם יודעים, שלאחר שיתמרדו ויעזבו משק זה כדי להתארגן כגרעין נח"ל באפיקים, יחזרו לאזור ואלינו.

1952

בגרעין הברזילאי באפיקים מתנהל ויכוח נוקב על בחירת דרכו: עין-זיתים, נווה-אילן או ברור-חיל? בסוף השנה, עם שחרורם מן הנח"ל, בא חוד הגרעין, ונפתלי ביניהם, לעזור לזרוע את הפלחה.

במאזן קוראים, כי הכנסות המשק הגיעו ל-100,000 ל"י, מזה יותר משליש מוקצב לקיום החברה. כיום מופנים למטרה זו רק 15% מהוצאותינו. החל מן השנה גדלות ההכנסות באופן רצוף ב-100 אלף ל"י כל שנה (והלירה היתה לירה) עד המיליון הראשון ב-1960.

הגרעין הברזילאי השלישי עולה ארצה, ואוכלוסייתנו מתחילה לתפוח כמו על שמרים כדי לקיים הלכה למעשה את הפזמון החוזר בעקשנות: "אצלנו באפיקים..."

1953

יש כבר בברור-חיל שלושה גרעינים ברזילאיים, וכולם ללא יוצא מן הכלל... קוטפים מלפפונים וקישואים. מתארגן הגרעין הרביעי, סימן לגרעין חדש כל שנה, לחיזוק הקיבוץ הברזילאי הראשון. גורלם של גרעין זה והשניים הבאים אחריו מוכרע בוועידה סוערת של התנועה לטובת השלמת ברור-חיל. כך מתגלה גם לאחרים כי פרלמנטאריזם ומקיאבליזם הן מלים מוכרות גם בלטינית.

1954

למרות העובדה שמרפז המשק והמזכיר הם עדיין חברי הגרעין המצרי, לא נבלמה העזיבה הרצופה של חברי גרעין זה, אשר מהם נותרו היום רק עשרה. עבודות ה"זווית" (קטיפ מלפפונים, קישואים ותפוחי-אדמה) נמשכות; יש כבר בציר בכרמים, ומאמץ הקליטה הוא בעיצומו. הגרעין החמישי מתכוון לעלות, וקרבינה פותח את השושלת של ארבעה מזכירים, שניהלו ברציפות את תנועת הנוער החלוצית העולמית ואת "איחוד הבונים". כולם מברור-חיל כמובן!! שושלת זו נמשכת עד 1962. כפי שאתם רואים, פועלים בכל החזיתות; האמצעים דלים, אבל התיאבון גדול; איך אומרים אצלנו: "אוכלים שעועית שחורה, ומגהקים... תרגול הודו צלוי!!!" קו הירקון-נגב הופעל, וכמויות גדולות של מים מוקצבות לנו. זורעים אספסת.

1955

כרמי היין הם באופנה. שנתיים לאחר מכן... עוקרים אותם. מתחילים גם בענף הצאן כדי להיות כמו "כל יתר המשקים". לראשונה גם בונים בתנופה: עשרים יחידות דיור בבת-אחת. כך קמה השכונה, שתקבל מאוחר יותר את הכינוי "דחק הורים". הגרעין השישי מתארגן. ייתכן שהיו דברים אחרים יותר מענייניים; לצערי, הם לא נרשמו במאזן, לכן לא נדבר עליהם כאן.

1956

חופשה ראשונה בנתניה. גל ההתברגנות מתחיל. בונים את שכונת "בסין", ואנו הראשונים בנגב, שבניגוד לדעת המומחים, נוטעים פרדס. להפתעת כולם זה מצליח!!! כך, הודות לנו, פרץ הפרדס את דרכו בנגב כולו. אני יוצא לשליחות ביטחונית במרוקו. חברי הברזילאים מנצלים את היעדרותי כדי לחולל את מבצע "קדש", מלחמתם הראשונה. קנאים כאלה... הם לא סלחו לנו את מלחמת השחרור. יונה, אשתי, והילדים נמצאים ארבעה קילומטרים מגבול הרצועה המצרית; הורי, בקהיר, מופצצים עלידי חיל האוויר שלנו, ואני, בקובלנקה, במחתרת, שומע בחרדה את "קול ציון לגולה".

1957

רק חזרתי ממרוקו, ומנדבים אותי לפתור את בעיותיה של העיירה שדרות, עיר הרעב, הפשע והחשיש, כפי שכינו אותה אז.
במשך שמונה שנים אני עוסק בהקמת מסגרת אזורית שיתופית, המשמשת דוגמה ומופת לאזורים רבים בארץ ובחו"ל. מתחילה שושלת חדשה של שלושה חברי ברור-חיל, ראשי המועצה ש"שולטים" באזור עד היום.
ובקיבוץ? אחרי שמונה שנות נסיעה קופצנית בדרך מהמורות, ההופכת בחורף לעיסת בוץ טובענית, אנו זוכים סוף סוף בכביש אספלט. עתה יכולות היולדות להגיע לבית החולים בזמן!!! כך חלפה גם הסכנה שארבה לכמה מילדינו, המגיעים בליל חורף חשוך וגשום, לבלות את הלילה במשאית שקועה ליד שני טרקטורים שקועים אף הם, ולהיכנס בשערי הקיבוץ רק עם אור הבוקר.
הגרעין הברזילאי השביעי מכין את עצמו לעלייה.

1958

דב צמיר מאחד את תנועות הנוער למסגרת של "איחוד הבונים". אנו מתחברים לרשת החשמל הארצית, ולמרות זאת גדל מספר הילדים מ-96 ל-133; יש אומרים, שזו תוצאת לוואי של מבצע סיני גם אחרי מלחמת ששת הימים נולדו לנו במשך שנתיים 13 ו-18 ילדים לעומת 8 ו-9 לפני כן. אחרי מלחמת ההתשה מגיע מספר הלידות ל-26!!! לעומת זאת, בשנת מלחמת יום הכיפורים יורד מספר הילדים ב-14.
רובם עברו להיות חברי המשק!!!
הגרעין השמיני מתארגן.

באזור מקימים את בית הספר האזורי ולהבדיל, מופעלת המשחטה לעופות. תנופת גידול מסתמנת בענפי סלק הסוכר והכותנה. אנו בונים את שכונת "לוד", שקיבלה את שמה בזכות אווירון קרב מצרי, מתנת צה"ל לילדינו, שהונח בקרבתה.

1959

ערך הרכוש הקבוע עובר את מיליון הלירות, וביחד עם הרכוש השוטף יש לנו שני מיליון ל"י. אנו בדרך הבטוחה לקראת 40 המיליונים שלנו כיום (1978), בלי להתחשב במפעל "דקו".
קבוצת הנוער "הדרורים" מסיימת את חינוכה במשק ומתגייסת.
האגודה האזורית "תלמי הונג" מתרחבת; מדברים כבר על פלחה משותפת, איחוד שטחים ועוד מיני פרפראות מסוג זה, שטרם נתגשמו.

1960

בשנה זו גדלה הרפת מ-120 ראש ל-300. מאז יגדל ענף זה באופן רצוף עד ל-500 ראש כיום. לידו הוקם ענף חדש: "הבקר לבשר". קיבלנו תוספת קרקע למרעה - 9,000 דונם, ואתם מגיעים שטחינו ל-17,000 דונם.
באזור מוקמת המנפטה, והאמפי פותח את שעריו עם ההצגה "בגלל חגורה".
בברור-חיל אנו חוגרים את מותנינו ומקימים את המפעל לייבוש ירקות, "דקו".

1961

שנה זו היא שנת הכותנה, אשר קופצת מ-500 דונם ל-1,120 דונם; צעד ראשון

לקראת 2,500 הדונם שיש לנו השנה (1978).
לעומת זאת, בלב כבד אנו מסיימים את עקירת יתרת המטעים והחלפתם
בפרדס.
באזור אנו מקימים את המוסך האזורי ומסיימים ויכוח ארוך עם התנועה על קיום
ביתות יסוד בבית-הספר האזורי שלנו. ידנו על העליונה.
יש כבר מאזן ראשון ב"דקו" - 360,000 ל"י, מזה 105 אלף \$ יצוא $1.8 = 1$ \$ ל"י).

1962

הריבית מגיעה לסכום עצום של 100,000 ל"י, לעומת 13 ל"י ב-1948. אבל אל
דאגה!! ב-1970 נשלם מיליון ל"י, והשנה יהיה לנו מזל אם לא נעבור את ששת
המיליונים. בשנה זו (1962) עוברת המרפאה מן הצריף הרעוע, המשמש משום-מה
משכן לעכברים בריאים, למבנה חדש ומרווח; לא ברור אם זאת הסיבה לעליית
מספר האחיות, ועקב כך... לעליית מספר החולים.
אנו גם מסיימים ביד רמה את חינוכה של חברת הנוער השנייה המתגייסת
לצה"ל.

1964

ההכנסות במשק הגיעו לשני מיליון ל"י. הבה נסקור את הגידול: 12 שנה עד
למיליון הראשון, ארבע שנים עד לשני, שלוש שנים נוספות עד לשלישי. בשנים
73-74 שני מיליון כל שנה, ובשנים 74-78 עוברים מ-12 מיליון ל-56 מיליון. פיתוח,
פיחות ואינפלציה מוסיפים לנו, ביחד עם עלייה ברמת החיים, גם אפסים רבים
במאזנים.

בואו ונחזור לשנת 1964, כאשר החיים היו יותר פשוטים.
המכבסה האזורית הופעלה, אבל לא עמדה בציפיות של "כביסה אזורית
משותפת" והעברת רכילות עסיסיות ממשק אחד לשני...
ואצלנו מוקם המועדון לחבר בעזרת מימון ראשון שנתקבל מברזיל.

1965

שנה זו היא שנה קשה למשק. ענף הצאן חוסל, גל עזיבות גדול פוקד אותנו,
ובנוסף לכל הצרות בוחרים בי כמרכז המשק. לכן, על שנה זו ועל 1966 אין מה
לספר פרט לחריש עמוק חברתי וכלכלי, אשר גרמו לביסוס מחודש ולראשית
תנופה, שטרם נסתיימה.
רק דבר אחד אוסיף: מסיבות "פורים" היו נהדרות... לחם ושעשועים!!!

1967

שנה משקית טובה; לכן אנו משלמים סוף-סוף מס הכנסה. אבל זו גם שנת
מלחמת ששת הימים. הגבול הורחק מאתנו עד לתעלה. לא נהיה עוד יישוב ספר;
אנו הופכים ליישוב המרוחק ביותר מכל גבול - מרכז הארץ ממש: בין מטולה, אילת
ופורט-סעיד.

במלחמה משתתפים בנים וחברים רבים, למזלנו כולם חוזרים בריאים ושלמים.

כיתה של חברים תופסת ליד המשק, בלי קרב, מחלקה של פדאינים, שהסתנונו לבוסתן ליד מושב תלמים. נחום, שפיקד על כוחותינו, מקבל מידי השגריר הברזילאי את "אות החינוך" על חלקו... בהקמת המרכז על שם אוסולדו ארניה. אנו בונים את שכונת ה"טרומיים", וקבוצת הנוער האחרונה, "העומרים", מתגייסת. ב"דקו" עוברים את ה-13,000 טון ירקות ומשווקים בסך 5 מיליון ל"ג, מהם 1 מיליון \$. רק לאחר שבע שנים נוספות יוכפל היצוא ל-2 מיליון \$.

1968

בונים את שכונת "פנורמה" ואת מועדון הילדים. מספר החברים הלומדים באוניברסיטה מגיע לחמישה-עשר – עלייה גדולה, אבל פחותה מן השיא של 25, שנושג ב-1976. בחדר שטיפת כלים (עוד שוטפים בידיים) ובתורנות חדר האוכל כולם סטודנטים לשעבר המוסרים תורנות. אפשר לשמוע ויכוחים אקדמיים וקריאות מסוג "אדוני הפרופסור", "לא, הר דוקטור", או "שתוק!!! סתם ב.א.!!".

1969

מרחיבים את מחסן הבגדים ובונים את שיכון הנוערים הראשון. ב"דקו" מופעל ציוד חדיש, ומתחילה תקופה של מפנה מבחינת הייעול; מספר העובדים מוקטן בצורה דראסטית, ובעתיד הלא-רחוק רואים גם רווחים. דב צמיר פותח את הדרך לעסקות משותפות עם יהדות ברזיל על-ידי התקשרות עם חברת מקורות. זכינו בסכום של ¼ מיליון ל"ג, אשר בלעדיו היה מאזנו לא כל כך...

1970

הפרדס הוגדל מ-360 דונם ל-570. מעניינת ההקבלה בין הפרדס ומלחמות ישראל. ב-1956 התחלנו בו, ואז בוצע מבצע "קדש". ב-1970, תוך כדי מלחמת ההתשה, השלמנו אותו... וכמה מלחמות פנימיות ניהלנו ועוד ננהל על... גיוסים לקטיף?

מרשתים את השטח הצפוני, ועוד 1,500 דונם שלחין מצטרפים למחזור. הנהלת החשבונות והמזכירות פולשים לחדרי החולים (מי זוכר את ייעודו המקורי של מבנה זה?). שליח ראשון לענייני עלייה יוצא מאתנו לברזיל, ואנו מצרפים תפקיד זה לרשימה ארוכה של יוצאים לשליחויות תנועתיות בארץ ובחור"ל. מכסתנו בתנועה היתה תמיד מלאה, ועל זאת גאוותנו. בברזיל בלבד השקענו עד היום למעלה ממאה שנות גיוס.

1971

מסיירים בקיבוצים כדי ללמוד את בעיות הגודל (אפיקים, גבעת-ברנר, יגור). שטח תפוחי-האדמה מגיע לשיא של 600 דונם. רק בשנה זו עובר מספר המכונות במשק את זה של הסוסים. מ-7 לעומת 7 ב-1970, ל-9 לעומת 3 ב-1971. מספר הטרקטורים מגיע ל-21 ויגיע ל-24 ב-1973 (ועד היום הזה). המשק ממוכן, מודרני ויעיל, אך טרם הגענו לאיזון בין גודל אמצעי

הייצור העומדים לרשותנו וגודל האוכלוסייה. מתחילים לדבר על מפעל נוסף, ובגלל התנועה "מדברים" עד היום.

1972

מספר ההורים גדל אף הוא ומגיע ל-72. אנו מתחרים עם אפיקים על המקום הראשון או השני בתנועה. ההורים תורמים תרומה רצינית ליציבות החברה ונוטלים חלק בעבודות השונות במשק ובשירותים. בשנה זו חוסל הענף של הבקר-לבשר, בגלל חוסר מרעה. מפעל הקרמיקה עובר למשכנו החדש. מופיע מאזן ראשון של "ע.ג.ת. מחשבים". ובאזור מוקם "תפוד". מספר החקלאים אצלנו קטן, ומספר ה"תעשיינים" גדל, ביחד עם מספר בעלי הצווארון הלבן. האם אנו לפני מהפכה במבנה האנושי והכלכלי של המשק?

1973

מלחמת יום הכיפורים. אנו בעורף, אבל בנינו בחזית. קבוצת הסטודנטים הראשונה מברזיל מתקבלת אצלנו. הניסיון מוצלח ונמשך עד היום. נחום מרכז לבדו את חברת "ייצור ופיתוח". יש לנו כבר יותר מ-300 חברים. במשק יש הרבה כלבים, אך עדין אין הם מהווים בעיה.

1974

כל החברים יוצאים לטיול בסיני. הכנסות הלול עוברות ממיליון לשני מיליון, ומאז הן גדלות כל שנה במיליון נוסף עד לשישה מיליון היום (לעומת 6,000 ל"י ב-1952). מתחילים בהקמת מוזיאון. "דקו" נכנס לשותפות עם "פרי הגליל". נשאלת השאלה: היש או אין בעיית כלבים במשקנו?

1975

הריבית המתקרבת לשני מיליון ל"י גורמת לנו בהלה. כיום היא עולה על חמישה מיליון. מה קורה ללירה שלנו? נכנסים לחדר האוכל המורחב, כאשר התקרה עדיין נופלת מדי פעם על ראשינו. מתחילים לבנות שכונה חדשה על יד הבריכה, בינתיים... עד לגמר התכנון... היום עוד בונים שכונה זו, בינתיים... עד לגמר התכנון... החלה הפעולה של "השיתוף" עם שדרות. בית הקירור האזורי הורחב ל-10,000 טון. כבר ברור שיש לנו בעיה עם הכלבים.

1976

ההשקעות האמירו של שישה מיליון ל"י; גם המיסים מגיעים למיליון ל"י. "ע.ג.ת. מחשבים" עוברת השנה את המחזור של הקרמיקה. 1,076,000 ל"י לעומת 996,000 ל"י. בשנתיים הקרובות תקפוץ הקרמיקה עד לשלושה מיליון,

וע.ג.ת. תפגר... רק 2.5 מיליון.
ב"דקו" מעבדים 20,000 טון ירקות.
25 חברים לומדים באוניברסיטה.
חוות איבים, לשעבר, הופכת למרכז שירותים פעיל ביותר.
בעיית הכלבים במשק נעשית בלתי נסבלת.

1977

בשותפות עם יהדות ברזיל מוקם אצלנו "מרכז קהילתי" להכנת מסגרות
חינוכיות וארגוניות לקהילות שם. כבר הוקמו 20 חדרי מגורים, כיתות, בית כנסת,
מועדון ועוד ועוד... בתום השנה, המרכז כבר פועל.
שולחים לברזיל שני "מצרים" לזעזע את היהדות הספרדית שם (אם אפשר לזעזע
משהו בברזיל)... והם מצליחים דווקא עם האשכנזים!!!
...ואצלנו יש כבר תקנון לכלבים.

1978

ההוצאות לקיום החברה כבר עוברות את עשרת מיליון הל"י - לעומת 4,700
ב-1948. מה ערך המספרים והסטטיסטיקה?
הרישומים בכל זאת מוכיחים כי 250 איש, שחתמו על כתב חברות לאגודתנו,
ואתם 250 ילדים ו-500 מועמדים, עזבו אותנו במשך הזמן. על כן, עזרנו ל-1,000
איש בהסתגלותם הראשונית לשפה, לעבודה ולקליטה בארץ. אנו יכולים להתפאר,
כי מספר היורדים היה קטן ביותר, אות להשפעתנו האידיאית והתנועתית.
בשער-הנגב מוקמת המדרגה האזורית.
בבית נפתחו עוד שני מועדונים: "השקט" ו"הצעירים".
שתלנו חמישה דונמים של מטע קיווי, העשוי לגרום למהפכה אם יצליח.
ב"דקו" מתוכנן הייצור ל-80 מיליון ל"י והייצוא ל-3.5 מיליון \$. זו תהיה השנה
הראשונה, שבה יעבור המחזור התעשייתי את המחזור החקלאי.
התוכניות רבות... אנו רוצים להיות ב-1985 קיבוץ של 1,000 נפש, לעומת 700
כיום. רוצים להקים עוד מפעל ועוד מפעל. לנצל יותר מים, להמשיך ולהמשיך...
לשירות העם והמדינה, בארץ ובתפוצות...
שלושים שנים אלה הן רק ההתחלה, ולבנים, המצטרפים אלינו כל שנה יותר
ויותר, מצפות משימות גדולות. הלואי ונדע להמשיך ביחד בעשייה. מי יתן
והערכים, העקרונות וההתלהבות היוצרת של תחילת הדרך, ישמשו גם יסוד
להמשכה.
חג ה-60 יגיד אם הצלחנו. אני מקווה שעוד ניפגש כולנו, ועד אז יש להניח ששר
האוצר יחליט לבטל שלושה אפסים במיליונים, כדי שיהיה קל יותר לדבר עליהם.